

Amu Fakhri Yangu

Mwongozo wa Kuanzisha
Maeneo ya Wazi ya Umma
katika Muktadha wa Turathi

**creative
industries
fund NL**

**African
architecture
MATTERS**

Utangulizi

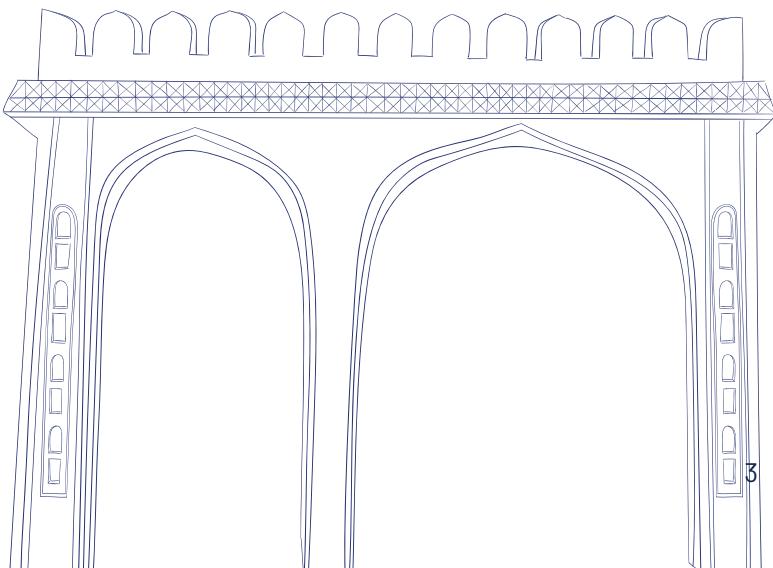
Mwongozo huu uliundwa kama sehemu ya mradi wa Amu Fakhri Yangu: Kawanda La Ustawi, ambao ulitekelezwa kuanzia Juni hadi Februari 2024. Mradi ulikusudia kukuza jukumu la turathi na ushirikishwaji wa jamii katika uanzishaji wa maeneo ya umma.

Katika Agosti 2024, tulifanya mfululizo wa shughuli ambazo zilimalizika kwa uanzishaji wa eneo kuu la wazi la umma la Amu – Mkunguni Square. Tulilenga juhudhi zetu katika eneo ambalo kimsingi lili-kuwa likifanya kazi nzuri tayari. Hata hivyo, lengo letu lilikuwa kuchunguza njia mbalimbali za kuhusisha jamii katika mchakato uliozingatia turathi wa mijini, kuonyesha thamani na umuhimu wake kwa maboresho yanayoweza kufanyika katika eneo lenyewe.

Katika kipindi cha wiki tatu, tulichunguza turathi wa mijini kutoka kwa mtazamo wa jamii, tulifanya mafunzo katika ufundi wa jadi, na kujadili changamoto za ukuaji ndani ya muktadha wa Tovuti ya Turathi wa Dunia pamoja na wadau mbalimbali. Kabla ya kuanza uanzishaji wa eneo la umma, tulifanya mfululizo wa hatua za maandalizi ili kuelewa vyema mahitaji ya jamii na eneo wazi.

Hatua hizi, pamoja na masomo yaliyofunzwa kutoka mchakato huo, zimejumuishwa katika mwongozo huu na kuwasilishwa katika maonyesho katika Ngome ya Lamu. Ingawa tunatoa mwongozo huu kwa jamii ya Lamu, pia tunatumai utakuwa rasilimali muhimu kwa wataalamu na jamii katika maeneo mengine yanayokabiliwa na changamoto zinazofanana.

Tunatoa shukrani zetu za dhati kwa kila mtu aliyechangia katika mchakato huu, na hasa kwa Stimulerinsfond kwa ufadhili wao wa ukarimu, ambao ulifanya mradi huu uwezekane.

Yaliyomo

Dibaji	3
Utangulizi	6
Ufafanuzi na Maelezo	8
Hatua za Kuhuisha Eneo la Umma	9
Kuelewa Muktadha Mpanga na Kuchagua Eneo	10
1. Muktadha	10
Maeneo ya Umma ya Wazi katika Mji wa Kale wa Lamu	
2. Aina za Maeneo ya Umma ya Wazi	12
Aina za Maeneo ya Umma ya Wazi katika Mji wa Kale wa Lamu	
3. Kutambua Changamoto Kuu na Fursa	14
Changamoto Kuu katika Mji wa Kale wa Lamu	
Fursa Kuu katika Mji wa Kale wa Lamu	
4. Kuchagua Eneo la Umma la Wazi	16
Mifano kutoka Lamu	
Kesi ya Utafiti – Uwanja wa Mkunguni	
Kuelewa na Kutathmini Mahitaji Yanayohitajika	20
1. Kutambua na Kutathmini Tabaka Tofauti	20
Mabadiliko Kupitia Wakati (Historia)	21
Mabadiliko Kupitia Wakati – Uwanja wa Mkunguni	
Majengo na Vipengele vya Kimaumbo	24
Majengo na Vipengele vya Kimaumbo – Uwanja wa Mkunguni	
Miundombinu – Uwanja wa Mkunguni	
Vipengele Vingine Muhimu – Uwanja wa Mkunguni	
Watu na Shughuli	32
Watu na Shughuli – Uwanja wa Mkunguni	
Mtazamo Mpanga (Muktadha)	36
Majengo na Vipengele vya Kimaumbo – Uwanja wa Mkunguni	
2. Kuelewa Mahitaji na Matakwa ya Jami	40
Mifano kutoka Mji wa Kale wa Lamu	
Kubainisha Uingiliaji na Kipaumbele Chake	42
1. Kupendekeza Uingiliaji na Kupa Kipaumbele	42
Zana za Ushirikishwaji Zilizotumika kwa Uwanja wa Mkunguni	
2. Kutekeleza Uingiliaji Ullochaguliwa	44
Mifano kutoka Mji wa Kale wa Lamu	
Kutathmini na Kubainisha Hatua Zinazofuata	45
Marejeo	46
Orodha ya Mchoro	47

O1

Utangulizi

Ni nini mwongozo huu?

Mwongo huu ni mwongozo rahisi wa kuelewa ni nini maeneo ya wazi ya umma, kwa nini ni muhimu, na jinsi yanavyoweza kuanzishwa katika muktadha wa maeneo ya turathi

Inamaanisha nini maktaba ya kuanzisha maeneo ya wazi ya umma?

Tunaelewa uanzishaji wa maeneo ya umma kama mchakato endelevu ambao unajumuisha hatua mbalimbali na unahudumu kuboresha matumizi, uhai, na ushirikishwaji wa jamii katika maeneo ya umma. Uanzishaji unalenga kubadilisha maeneo ya umma kuwa mazingira yenye uhai na kazi ambapo watu wanajisikia kupokewa na kuhamasishwa kukutana, kuingiliana, na kushiriki katika shughuli mbalimbali.

Mwongozo huu unalengwa kwa nani?

Sote tunaweza kuwa na nafasi katika kuanzisha maeneo ya wazi ya umma. Mwongozo huu unakusudia kusaidia watu binafsi, mashirika, na mamlaka ambao wanataka kuboresha mazingira yao, kuchunguza fursa za ushirikishwaji wa jamii, au tu wanataka kuelewa vyema jukumu na sifa za maeneo ya umma. Tulipokifanya kazi kwenye mwongozo huu, tulikuwa na viongozi wa jamii, wenye mamlaka na vyombo vyaa utawala, wasimamizi wa miradi, wanachama wa NGOs, na wanafunzi, kati ya wengine.

Mwongozo huu unafanya kazi vipi??

Sehemu ya kwanza ya Mwongozo huu inaelezea habari za msingi na maelezo ya maneno tunayotumia na mbinu tunazofuatilia. Katika sehemu ya pili, utaona muhtasari wa "Hatua za Kuanzisha Maeneo ya Wazi ya Umma". Kila hatua imeelezwa kwa kina na ikafwatiwa na mfano halisi kutoka kwa shughuli zilizofanyika katika Mji wa Kale wa Amu.

Figure 1 Shughuli za Turathi za Amu Fakhri Yangu.

02

Ufafanuzi na Maelezo

Ni nini maeneo ya wazi ya umma?

People have different understandings of what Watu wanaelewa tofauti juu ya ni nini maeneo ya umma. Ingawa sifa maalum zinazofafanua eneo la umma zinaweza kutofautiana kulingana na muktadha, kuna maelezo ya kawaida yanayosaidia kueleweka kwa pamoja. Katika mwongozo huu, tutatumia maelezo kutoka UN-Habitat na UNESCO kutuongoza:

UN-Habitat inafafanua maeneo ya wazi ya umma, ikiwemo mitaa, kama "maeneo yenye shughuli nyingi kwa ajili ya mwingiliano wa kijamii, ubadilishanaji wa kiuchumi na kujieleza kitamaduni kati ya watu mbalimbali".¹

UNESCO inafafanua maeneo ya wazi ya umma kama "vipengele muhimu vya maeneo ya miji ambavyo vinapati kana na kuwa wazi kwa wote, ambapo jamii zinaweza kukutana na kushiriki katika shughuli zinazothibitisha mshikamano wa kijamii na kukuza hisia ya kutambulika".²

Kwa nini maeneo ya wazi ya umma ni muhimu?

Maeneo ya umma yanachukua jukumu muhimu katika kukuza mwingiliano wa kijamii, kudumisha uhusiano wa jamii, na kuboresha maisha ya mijini. Pia yana jukumu muhimu katika maendeleo endelevu ya mijini. Mitaa na maeneo ya wazi ya umma yaliyoundwa vizuri na kutunzwa yanaweza kusaidia kupunguza viwango vya uhalifu na vurugu, kuunda nafasi za shughuli za kiuchumi rasmi na zisizo za rasmi, na kufanya huduma na fursa kupatikana kwa watumajji mbalimbali. Hii ni kweli hasa katika Afrika Mashariki ambapo eneo la umma mara nyingi hufanya kazi kama 'chumba cha kuishi cha kijamii', muhimu kwa burudani, kijamii, maendeleo ya kitamaduni na kiuchumi.

Ni sifa zipi muhimu za maeneo ya umma yenye ubora wa juu?

Maeneo ya umma yenye ubora wa juu ni salama, yanajumuisha wote, yanapatikana, na safi

Nini kiunganishi kati ya maeneo ya wazi ya umma na turathi?

Maeneo ya umma ni vituo vya kujieleza kitamaduni; ni moyo unaopiga wa mazingira ya mijini. Mazingira yaliyopo, turathi usioonekana, utofauti wa kitamaduni, mambo ya kiuchumi na mazingira, pamoja na maadili ya jamii za ndani, yote hukutana katika maeneo ya umma. Mkuhanzo huu unaongeza tabia ya eneo hilo na kuakisi muktadha wa kiuchumi na mazingira ambamo apayo, na hivyo ni sehemu ya turathi wa eneo hilo

Nini mbinu ya Mandhari ya Mji wa Kihistoria?

"Mbinu ya Mandhari ya Mji wa Kihistoria inaenda mbali na uhifadhi wa mazingira ya kimwili na inazingatia mazingirayote ya kibinadamu pamoja na ubora wake wote wa dhahiri na usioonekana. Inalenga kuongeza uimara wa mipango na uingiliaji wa kubuni kwa kuzingatia mazingira yaliyojengwa tayari, turathi usioonekana, utofauti wa kitamaduni, mambo ya kiuchumi na mazingira pamoja na maadili ya jamii za eneo husika."⁴

Kwa nini tabaka za maeneo ya wazi ya umma?

Mandhari ya jiji la kihistoria ni matokeo ya tabaka na kuingiliana kwa thamani za kitamaduni na za asili kwa muda. Katika mwongozo huu, tunapendekeza kukabili maeneo ya wazi ya umma kuitia wazo la tabaka, badala ya kuzingatia sifa zao na maelezo yake pekee. Tunaamini kuwa hii ni njia nzuri ya kutenda haki kwa changamoto za maeneo haya ya wazi ya umma, kuelewa vyema jukumu lao na nafasi katika muundo mkubwa wa mijini na maana yake kwa jamii..

1. United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). (2019). Global public space toolkit: From global principles to local practices, p. 4.
2. World Urban Forum. "Space for All." Accessed January 29, 2025. <https://wuf.unhabitat.org/event/wuf12/space-all>. p. 4.
3. UNESCO World Heritage Centre. "Historic Urban Landscape Approach Explained." Accessed January 29, 2025. <https://whc.unesco.org/en/news/1026>.
4. UNESCO World Heritage Centre. "Historic Urban Landscape Approach Explained." Accessed January 29, 2025. <https://whc.unesco.org/en/news/1026>.

03

Hatua za Kuanzisha Eneo la Wazi

Sehemu hii inatoa muhtasari wa hatua mbalimbali zinazohusika katika kuanzisha maeneo ya wazi ya umma. Hatua hizi (ambazo zitatolewa maelezo zaidi katika sura zinazofuata) zinatoa mwongozo na muhtasari wa shughuli mbalimbali zinazohusika. Tafadhalii kumbuka kuwa kila eneo ni la kipekee na lina sifa zake. Shughuli mbalimbali zitahitajika kukabiliana na tofauti hizi, ambazo zitasababisha matokeo tofauti kulingana na mahitaji maalum yaliyotambuliwa

1.1. Kuelewa muktadha mpana na kuchagua eneo

Kabla ya kuanza kazi kwenye eneo la wazi la umma, ni muhimu kupata ufahamu wa kina kuhusu muktadha ambao eneo hilo lipo. Ingawa maeneo ya wazi ya umma yana sifa za kawaida, matumizi yao, aina, na changamoto na fursa zinazohusiana zinaweza kutofautiana sana kutoka sehemu moja hadi nyingine. Kujifunza sifa zifuatazo muhimu kutakusaidia kuanzisha mchakato wenye ufanisi zaidi:

- a. Muktadha
- b. Aina za maeneo ya wazi ya umma
- c. Kutambua changamoto na fursa muhimu
- d. Kuchagua eneo (kwa kushirikiana na jamii)

Kumbuka: Ikiwa tayari unajua ni eneo gani la wazi utakalo fanya kazi nalo unaweza kuruka hatua d) Kuchagua eneo na kuendelea na Hatua ya 2. Ikiwa sivyo, unaweza kuzingatia orodha ya maeneo ya wazi yaliyotangulia kuchaguliwa yaliyotolewa na mamlaka za mitaa au mwekezaji binafsi. Ikiwa una chaguzi nyingi za kuchagua, ni muhimu kuhusisha jamii katika mchakato wa uchaguzi wa mwisho

2. Kuelewa na kutathmini kile kinachohita-jika

Baada ya kuchagua eneo la wazi ambalo unataka kuanzisha, jambo la kwanza unapaswa kufanya ni kutathmini mahitaji ya eneo hilo la wazi:

- a. Kutambua na kutathmini tabaka tofauti
- b. Kuelewa mahitaji na matakwa ya jamii

3. Kufafanua uingiliaji na kipaumbele chake

Kulingana na taarifa ulizokusanya, amua ni aina gani ya uingiliaji ambayo eneo la wazi linahitaji, fafanua ni kipi ni kipaumbele, na kwa mpangilio upi utaendesha uingiliaji:

- a. Kuwapendekeza uingiliaji na kuipa kipaumbele
- b. Kutekeleza uingiliaji waliochaguliwa

4. Kutathmini na kufafanua hatua zinazofuata

Mara tu ambapo umetekeleza uingiliaji wako ni vizuri kutathmini ufanisi wa juhudii hizo – angalia na kusanya maoni kutoka kwa watumiaji na tumia taarifa hii kuboresha na kurekebisha mipango kadri inavyohitajika

- a. Kuangalia
- b. Kukusanya maoni kutoka kwa jamii
- c. Kuboresha na/au kurekebisha hatua zinazofuata (ikiwa inahitajika)

Hatua 1

Kuelewa muktadha mpana na kuchagua eneo

Maeneo ya wazi ya umma yana maana tofauti katika muktadha mbalimbali wa kitamaduni. Ili kuelewa maana hizi, ni muhimu kuendeleza ufahamu wa kina kuhusu historia yao, mitazamo yao, aina mbalimbali za maeneo ya wazi yaliyopo, na changamoto na fursa muhimu zinazohusiana na uanzishaji wao. Unaweza kuanza kwa kufanya utafiti wa kibao, ukifuatia na orodha ya maeneo ya wazi. Utafiti wa kibao utakupa taarifa muhimu kuhusu mabadiliko ya kihistoria, muktadha wa kisheria, na maelezo mengine yanayohusiana. Kwa upande mwingine, orodha itakusaidia kutambua aina za maeneo ya wazi, sifa zao za msingi na kazi, na shughuli zinazofanyika ndani yao. Kazi hii itakuwa msingi wa shughuli zako zijazo, ikikuruhusu kuingia kwa undani zaidi katika vipengele ambavyo vinakuvutia hasa.

1. Muktadha

Kusanya ripoti, utafiti, au takwimu zilizopo. Tafuta data za kihistoria, tafiti za awali, au hati zozote zinazopatikana ambazo zinaweza kutoa taarifa za msingi. Mara tu umekamilisha utafiti, andika muhtasari wa matokeo yako unaofafanua matokeo yako muhimu.

Ili kupata uelewa bora wa muktadha mpana, fikiria hasa kuangalia:

- Ramani na mipango ya kisasa na ya kihistoria
- Sera na mwongozo
- Ripoti na utafiti wa awali

Kumbuka: Ulinganifu wa ramani za kihistoria na za kisasa utawezekana kukupa picha ya idadi ya maeneo ya wazi ikiwa imeongezeka au kupungua kwa miaka. Hii ni dalili muhimu ya mitindo inayotawala na inaweza kukufahamisha ikiwa maeneo ya wazi yana hatari. Uchambuzi wa ramani utakusaidia kupata wazo la awali kuhusu idadi ya maeneo ya wazi na mahali yalipo. Hii itatoa mchango kwa orodha yako. Ni muhimu daima kuthibitisha taarifa za kibao na uangalizi wa shambani.

Figure 2 Mtazamo wa angani wa Uwanja wa Mkunguni na majirani zinazozunguka.

Maeneo ya Wazi ya Umma katika Mji wa Kale wa Amu

Kulingana na ramani za mji, kuna zaidi ya maeneo 20 ya wazi ya umma katika Mji wa Amu, kila moja ikiwa na jukumu muhimu kulingana na mahali ilipo na ukubwa wake, ambapo mengi yanapatiwana karibu au karibu na misikiti. Maeneo ya wazi ya umma katika Lamu si tu yanachangia kwa uhai wa kijamii na kiuchumi wa jiji, bali pia yanawakilisha maadili kwa jamii, na kuyatofautisha kwa njia ya kipekee.

Katika Mji wa Kale wa Amu, maeneo ya wazi na maisha ya umma yameunganishwa kwa njia isiyo rasmi na kimaumbile katika muundo wa mijini, yakionyesha mpangilio wa jadi wa jiji na taratibu za kijamii. Kihistoria, shughuli za pamoja zimekuwa zikifanyika katika maeneo karibu na misikiti, viwanja vya makazi, na maeneo mengine yenye kazi zinazofanana. Hii inakubaliana na uchunguzi wa Jeffrey Fleisher kwamba maeneo ya wazi katika miji ya Kiswahili mara nyingi yanajumuisha maeneo karibu na kuta za Mji na misikiti ya kusanyiko ya katikati, hasa yale yaliyokaribu na milango na mihrab inayokabili Kaskazini, yakiwa yamewekwa ndani ya usanifu wa makazi.

Maeneo haya ya umma yanakidhi jamii zenyetmoja, yakisisitiza familia kama msingi na kukuza uhusiano thabiti na majirani. Yanaunda mazingira ya kupokea wageni na watalii, yanay-oakisi maadili ya jamii ya ukarimu na ufunguzi huku yakichanganya maono ya faragha na kiasi

katika mwingiliano wa kijamii wa hapa

Hata hivyo, kama ilivyo na maeneo ya wazi ya umma katika miji mbalimbali, Amu inakabiliwa na changamoto kubwa kutokana na ukuaji wa idadi ya watu. Mahitaji ya ardhi kwa ajili ya mipango mbalimbali yamepelekea umiliki wa maeneo ambayo yalikuwa ya umma, na kusababisha ujenzi wa majengo mapya yanayopunguza thamani ya eneo jiranie. Uhitaji wa huduma mpya, kama vile usimamizi wa takataka, pamoja na kushindwa kwa serikali ya eneo kutekeleza suluhisho bora, umebadilisha baadhi ya maeneo ya wazi ya umma kuwa maeneo ya kutupia takataka na maeneo ya kukusanya takataka.

Uvamizi wa maeneo ya wazi ya umma pia umesababisha kupungua kwa usalama, na kusababisha kushuka kwa ziara za watalii na kupungua kwa biashara zinazohusiana na utalii katika Mji. Changamoto hizi zimekuwa nzito zaidi tangu Mji wa Kale wa Amu ulipotangazwa kuwa Tovuti ya Turathi wa Dunia na UNESCO mwaka 2001

Figure 3 Uwanja wa Mkunguni kama mfano wa eneo la umma la wazi.

2. Aina za maeneo ya wazi ya umma

Fanya orodha ya maeneo ya wazi ya umma na ufanue sifa zao muhimu na matumizi yao. Hii ni kazi inayoweza kuchukua muda mrefu kukamilisha na kuwa na mahitaji makubwa ya rasilimali. Kwa mradi wako mwenyewe, unaweza, kwa mfano, kutaka kuzingatia eneo unalofanya kazi. Chochote unachochagua kuzingatia, kazi zitakuwa sawa: uangalizi na uchambuzi.

Maeneo ya wazi ya umma yanachukua aina nyingi kulingana na muktadha wao, lakini kuna sifa za kawaida zinazowezesha upangaji mpana. Hapa chini ni muhtasari wa kategoria zinazokubalika sana za maeneo ya umma.

	Umma	Binafsi
Asili	<ul style="list-style-type: none">• Njia za Kijani / Koridani za Kijani• Koridani za Wanyamapori• Hifadhi• Hifadhi za Kitaifa• Bustani• Pwani / Mito• Fuko• Njia za Kutembea• Tovuti za Turathi	<ul style="list-style-type: none">• Viwanja vya Goifu• Maeneo ya Kijani (katika mali binafsi)• Maeneo ya Taasisi (kama vile kampasi binafsi au maeneo ya makazi)• Hifadhi za Makazi (parklets, bustani ndogo)• Viwanja vya Shule
Imejengwa	<ul style="list-style-type: none">• Makanisa: Makanisa ya Kijamii; Makanisa ya Barabarani• Mitaa: Mitaa ya KShared; Njia za Kando; Njia za Kuingilia;• Vituo vya Burudani na Michezo; Arenas• Majengo ya Taasisi: Shule; Majengo ya Manispaa; Kituo cha Jamii• Vituo vya Usafiri wa Umma/ mawindoni ya Mabasi• Viwanja vya Mchezo• Masoko ya Umma	<ul style="list-style-type: none">• Maeneo ya Umma Yaumilikiwa Kibinafsi (POPS)• Mikahawa• Maduka• Malls za Ununuzi• Maktaba• Maeneo ya Kuegesha• Koridani za Huduma

Figure 4 Chanzo cha taarifa: Evergreen. "Building Better Public Spaces: A Toolkit to Create a Public Space Inventory."

Aina za maeneo ya wazi ya umma katika Mji wa kale wa Amu

No.	Aina	Ufafanuzi
1	Mitaa na Njia za Kuingilia (Maeneo ya Baraza)	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Mitaa nyembamba na njia za kivuli mara nyingi hufanya kazi kama maeneo ya umma yasiyo rasmi Sifa za Kipekee: Mabenchi ya Baraza – mabenchi ya mawe yaliyojengwa kando ya kuta za nyumba yanafanya kazi kama nyongeza ya eneo la umma, yakirahisisha mwingiliano wa kijamii na mikutano ya jamii. Shughuli za Jamii: Maeneo ambapo wakazi hukutana, wanajumuika, na kufanya shughuli ndogo za kiuchumi.
2	Pwani (Maeneo ya Maji)	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Pwani, hasa karibu na Jeti na maeneo ya ujenzi wa jahazi, hutumika kama eneo la wazi la muda. Sifa za Kipekee: Mabenchi, eneo la kutia meli, njia ya watembea kwa miguu. Shughuli za Jamii: Shughuli zinazohusiana na uvuvi, ukarabati wa meli, na sherehe kama vile harusi mara nyingi hufanyika hapa, zikionesha utamaduni wa baharini wa Lamu. Wakazi na wageni mara nyingi hukutana kando ya pwani kwa ajili ya burudani, wakifurahia upepo baridi wa baharini.
3	Misikiti na Taasisi za Kidini	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Viwanja vinavyopatikana karibu na misikiti. Hivi vinatumika kama maeneo ya nusu ya umma ambapo watu hukutana baada ya sala au wakati wa sherehe za kidini. Sifa za Kipekee: Maeneo makubwa ya wazi yaliyoko karibu na misikiti yanayotumika kwa kukusanyika kabla au baada ya sala. Shughuli za Jamii: Maeneo ya wazi yana jukumu muhimu katika maisha ya jamii, yanatumikia shughuli za kidini na kijamii
4	Maeneo ya Wazi kwa Matumizi ya Musimu au Ya Muda	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Maeneo ambayo yanatolewa kwa muda au kuachwa bila kuendelezwa. Sifa za Kipekee: Ardhi wazi isiyokuwa na vifaa. Hii inaweza kujumuisha maeneo ya kuegesha magari au viwanja vya shule. Shughuli za Jamii: Maeneo yanaweza kutumika kwa sherehe za tamasha, ibada, na mikutano ya jamii. Mifano ni maeneo yanayotumika wakati wa sherehe za Maulidi au sherehe nyingine za kitamaduni.
5	Maeneo ya Wazi ya Kisasa	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Maeneo ya wazi ambayo yaliundwa na kutengwa kama maeneo ya umma katika kipindi cha miaka 40 iliyopita. Sifa za Kipekee: Sifa zinategemea matumizi yaliyoainishwa. Shughuli za Jamii: Mahali pa kukutana kwa jamii na wageni, yanatumika kwa madhumuni mbalimbali ikiwemo kuijunganisha, shughuli za kiuchumi, na burudani
6	Makanisa ya Kukutana kwa Njia Isiyo Rasmi	<ul style="list-style-type: none"> Mifano: Maeneo madogo ya wazi karibu na majengo makubwa au makutano ya barabara mara nyingi hutumika kama maeneo yasiyo rasmi ya kukutana. Sifa za Kipekee: Kwa kawaida yanakaliwa na miti mikubwa, yanayotoa kivuli cha asili na hisia ya kufungwa kwa matumizi ya pamoja. Maeneo ya kukaa yanaweza kuunganishwa na majengo ya karibu. Shughuli za Jamii: Mahali pa kukutana kwa kuijunganisha na shughuli za kiuchumi zisizo rasmi.

Figure 5 Maeneo ya Pwani

Figure 6 Misikiti na Taasisi za Kidini

Figure 7 Misikiti na Taasisi za Kidini

3. Kutambua changamoto na fursa muhimu

Ni muhimu kuelewa ni changamoto na fursa zipi muhimu zinazohusiana na maeneo ya wazi ya umma. Kwa ujumla, changamoto zinazohusiana na maeneo ya wazi ya umma zinaweza kuwa sawa katika maeneo mbalimbali, na zitajumuisha masuala yanayohusiana na usalama, matengenezo, au umiliki wa jamii. Kwa upande mwingine, fursa za uanzishaji zinaweza kuwa maalum kwa muktadha. Chukua muda kuelewa vyema zote mbili, hii itakuwa muhimu katika kufanua hatua zinazofuata unazo-chukua. Ili kufanya hivyo, unaweza kutaka kushawishi tafiti za awali, kufanya ziara ya shambani, na kuandaa mukutano wa jamii ili kukusanya maoni kutoka kwa wakazi

Changamoto muhimu katika Mji wa Kale wa Lamu

Ukosefu wa Kutambuliwa Rasmi: Maeneo ya wazi ya umma mara nyingi hayapewi umuhimu katika mchakato wa mipango ya mijini, na kuacha wazi kwa maendeleo yasiyo na udhibiti na kupunguza manufaa yake kwa jamii.

Uvamizi: Upanuzi wa ujenzi wa kisasa na kuongezeka kwa miji umepunguza kwa kiasi kikubwa upati-kanaji wa maeneo ya wazi, kwani majengo na miundombinu vinakalia maeneo ya wazi, na kupunguza ufikiaji wa umma.

Maswala ya Usalama: Maeneo ya wazi mara nyingi yanachukuliwa kuwa si salama kutokana na ripoti za matukio ya uhalifu, ikiwa ni pamoja na wizi wa kutumia nguvu na mashambulizi. Hali hii ya kukosa usalama inakataza matumizi ya umma na kuathiri thamani ya kijamii ya maeneo haya.

Matengenezo Duni: Matatizo kama vile kutupa taka, mwangaza usio wa kutosha, na miundombinu inayooza – kama vile mifereji ya mvua iliyounjika – yanachangia kufanya maeneo ya umma, haswa kando ya pwani, yasiyo na mvuto na yasiyofurahisha.

Ukosefu wa Umiliki wa Jamii: Wakazi wanakosa hisia ya umiliki na kuwajibika kwa maeneo ya wazi yanayoshirikiwa.

Shinikizo la Mazingira: Kuinuka kwa kiwango cha bahari na kuongezeka kwa mafuriko kunaweka hatari kubwa kwa maeneo ya pwani na maeneo ya wazi yasiyo rasmi, yanayoongeza udhaifu wao na kuhitaji usimamizi wa mapema na mikakati ya kubadilika.

Figure 8 Mifano ya matengenezo duni ya maeneo ya wazi.

Fursa Muhimu katika Mji wa Kale wa Amu

Kufufua Utamaduni wa Baraza: Kukuza matumizi ya maeneo ya baraza kwa kuyajumuisha katika mipango ya uhifadhi na maendeleo ya jamii, na kukuza thamani zaidi kwa maeneo haya ya mukutano wa jadi.

Ushiriki wa Jamii: Kuchanganya kikamilifu wakazi katika kutambua na kusimamia maeneo ya wazi yasiyo rasmi, kuhakikisha kwamba maeneo haya yanatumika kwa njia endelevu na yanaakisi mahitaji na matakwa ya jamii.

Kuunganisha Usimamizi wa Turathi: Kuthibitisha umuhimu wa kihistoria na kitamaduni wa maeneo ya wazi ya umma katika mipango na juhudzi za usimamizi, kuhakikisha kuwa vipengele hivi vyta turathi vinahifadhiwa na kusherehekewa ndani ya muundo wa maendeleo ya mji.

Kuboresha Vifaa Msingi: Ili kuboresha matumizi ya maeneo ya wazi ya umma, vifaa msingi kama vile mwangaza, maeneo ya kukaa, kivuli (kwa miti), njia, mifereji, na usambazaji wa maji vitafanya maeneo haya kuwa salama na kupatikana zaidi kwa vikundi tofauti vyta umri na jinsia.

Figure 9 Mfano wa kufufua utamaduni wa baraza – fursa ya kuboresha maeneo ya wazi ya umma.

Figure 10 Mfano wa maeneo ya wazi ya sasa katika Lamu ambayo yanaweza kufufuliwa.

4. Kuchagua eneo la wazi la umma

Mara tu sifa na changamoto muhimu za eneo zimeainishwa, unahitaji kuchagua eneo la wazi la umma sahihi. Kumbuka, si kila eneo la wazi linaweza kuwa la kuafikiana kwa uanzishaji. Hivyo basi, ni vyema kuanza na uteuzi wa awali wa maeneo yanayowezekana

Msaada wa maswali ya kuelekeza mchakato wa uteuzi wa awali:

- Je, eneo la wazi la umma linamilikiwa na serikali ya eneo? Au je, mmiliki yuko tayari kushirikiana na mradi?

Ikiwa eneo halimilikiwi na watekelezaji wa mradi, au halina kibali rasmi cha eneo, kunaweza kuwa na changamoto siku zijazo.

- Je, eneo la wazi la umma sasa linatumika na wanajamii?

Wakati eneo halitumiki kwa sasa, inaweza kuwa kutokana na hali zisizofaa (kuwapo mbali, hali ya eneo, masuala ya usalama, ugumu wa ndani). Mara linapoboreshwa, linaweza kuhitaji ushawishi mkubwa ili kuwashawishi watu kuitumia, na hii inaweza kupelekea kuwa na eneo la wazi la umma lililoachwa bila matumizi.

- Je, eneo la wazi la umma liko chini ya umbali wa dakika 10 kwa kutembea kutoka kwa jamii na vitongoji vinavyokizunguka?

Ili eneo la wazi la umma litumike mara kwa mara, ni muhimu kwamba kundi lengwa liwe karibu na eneo linalokusudiwa.

- Je, kuna wale wanaoshiriki kutoka jamii waliounganishwa na eneo hilo?

Kuwa na mtu wa kuunga mkono kutoka ndani ya kundi la watumiaji wa sasa kunaweza kuharakisha mchakato wa uamuzi na kibali ndani ya jamii.

- Je, eneo la wazi la umma lina uhusiano wowote na historia au utamaduni wa eneo?

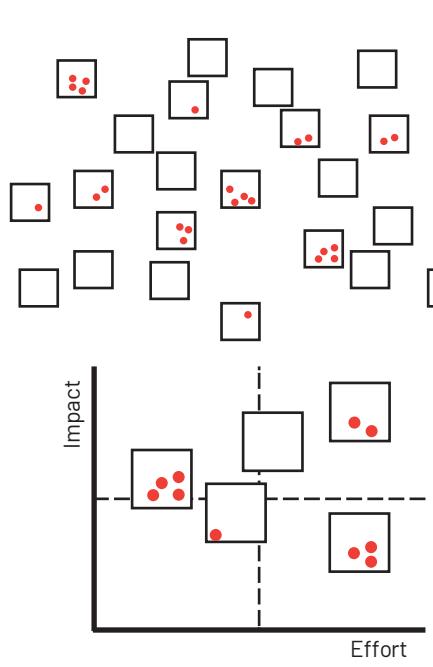
Kuwa na uhusiano mzuri na muktadha wa eneo na historia yake kunaweza kuimarisha mahusiano kati ya watu.

- Je, hali za msingi za eneo zinatafaa kwa kuboreshwa na ziko ndani ya muda na bajeti iliyokusudiwa?

Kwa mfano, eneo linaweza kuwa na matatizo ya mafuriko yanayohitaji mifereji sahihi, ambayo bajeti huenda isiweze kufidia; au kunaweza kuwa na majengo yaliyopo yanayohitaji kubo-molewa, ambayo yanaweza kuzidi muda uliokusudiwa. Vinginevyo, eneo linaweza tayari kuwa na vipengele vingi vinavyohitajika na kwa hivyo maeneo mengine yanaweza kuwa na hitaji kubwa zaidi la kuboreshwa

Mara baada ya uteuzi wa awali wa maeneo yanayowezekana ya wazi ya umma, ni muhimu kuwashirikisha wadau na/au jamii katika uteuzi wa mwisho wa eneo. Hii inaweza kufanya kwa tukio la umma, au kupitia vikao vya mikutano kwa mwaliko pekee. Vifaa mbalimbali vya kufanya maamuzi vinavyoweza kutumika kufanya uteuzi vinapatikana mtandaoni. Kadha ya hivi vinatajwa hapa chini.

Muhtasari wa zana za uamuzi zilizochaguliwa

Kupiga Kura kwa Alama

Vifaa vinavyohitajika:

- Nyaraka za kuchapishwa zikiwa na picha, ramani au majina ya maeneo
- Vidokezo vya kushikilia
- Kigae

Lengo:

Kupunguza eneo kwa ajili ya majadiliano kwa kuwaruhusu washiriki kuchagua maeneo yao yenye kipaumbele..

Mchoro wa Juhudi - Athari

Vifaa vinavyohitajika:

- Bodi ya whiteboard au karatasi kubwa ya A1/A0
- Vidokezo vya kushikilia
- Kalamu

Lengo:

Kuweka maeneo katika makundi kulingana na kiwango chao cha athari na juhudi/kiwango cha kuboresha kinachohitajika

MoSCoW - Must-Have, Should-Have, Could-Have, and Won't-Have

Vifaa vinavyohitajika:

- Karatasi kubwa au whiteboard yenye mizunguko ya MoSCoW iliyoandikwa
- Uteuzi
- Kalamu

Lengo:

Kufanya ubunifu kuhusu kile kinachohitajika kwa eneo, kwa maeneo kadhaa. Kwa kuona mahitaji ya kila eneo, uteuzi wa ziada unaweza kufanywa.

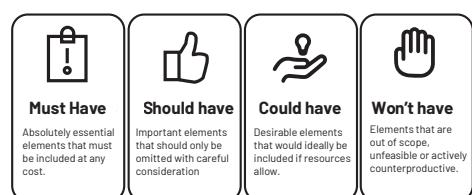

Figure 11 Mchoro uliochochewa na taarifa kutoka: <https://www.workshopper.com/post/decision-making-exercises> and <https://fibery.io/blog/product-management/best-prioritization-activities-for-product-teams/>

Mifano kutoka Lamu

Figure 12 Mikutano na wanajamii wakati wa mchakato wa uchaguzi.

Kesi ya Utafiti: Mkunguni Square

Aina ya Eneo la Wazi la Umma: Eneo la Wazi la Kisasa

Watumiaji: Wanajamii, wageni, watalii

Matumizi ya Awali: Eneo la kutia meli, soko

Matumizi ya Sasa: Tamasha, mikutano ya umma, kuonyesha filamu

Shughuli Kuu: Burudani, biashara, mahali pa kukutana

Siku ya kawaada katika Mkunguni Square...

"Uwanja huja kuishi wakati wa sala ya fajr ambapo wakazi hukusanyika kwa ajili ya kahawa ya jadi ya Kiswahili, desturi iliyodumu kwa muda mrefu ambayo inakuza uhusiano wa kijamii na kuwezesha ubadilishanaji wa maarifa. Kufikia saa 3 asubuhi, uwanja unakuwa kitovu cha shughuli, ikiwa na vikundi vya majadiliano karibu na mabenchi. Umati wa watu hupotea kwa muda wakati wa sala ya dhuhr, hukutana tena baada ya asr, na kubaki mpaka maghrib. Habari za kitaifa za saa 7 usiku zinapeperushwa kila siku, zikiwawezesha wakazi wa Lamu kufahamiana na matukio ya kitaifa."

Figure 14 Ramani ya Angani ya Lamu

Hatua 2

Kuelewa na kutathmini kile kinachohitajika

Kabla ya kuanza mchakato wa uanzishaji, ni muhimu kuelewa vyema kuhusu eneo la wazi unalofanya kazi nalo. Kulingana na uelewa huu, utaweza kutathmini mahitaji ya eneo hilo. Unaweza pia kugundua kwamba eneo hilo tayari linafanya kazi vizuri, na kinachohitajika ni usafi wa kawaida na mapipa mach-ache. Vinginevyo, unaweza kugundua kwamba changamoto kuu ya eneo hilo ni ukosefu wa umiliki wa jamii, ambayo itahitaji mfululizo wa warsha za jamii zikilenga, kwa mfano, kujenga uelewa.

1. Kutambua na Kutathmini Tabaka Tofauti

Sehemu hii inaelezea tabaka mbalimbali za kuzingatia katika mchakato wa kuanzisha maeneo ya wazi ya umma. Utaelewa kuhusu sifa muhimu za kila tabaka, jinsi ya kuyatambua, na ni rasilimali gani utakazohitaji kwa kazi hiyo. Mbali na maelezo, kila tabaka linakuja na mifano halisi kutoka Mji wa Kale wa Amu. Sehemu hii pia inajumuisha vidokezo vya kusaidia na mbinu bora za kukusaidia.

Tabaka tofauti zinazozingatiwa ni:

- Mabadiliko kupitia wakati (Historia)
 - Majengo na vipengele fizikia
 - Watu na shughuli
 - Mtazamo mpana (Muktadha)

Figure 15 Ramani ya Kadastra ya Mji wa Lamu.

Mabadiliko kupitia wakati (Historia)

Mazingira ya mijini yanabadilika kila wakati. Mabadiliko haya yanatathirishiwa na mabadiliko ya kiuchumi, mabadiliko ya idadi ya watu, maendeleo ya teknolojia, na mitindo ya kijamii. Mabadiliko haya yanaonekana katika mandhari ya kimwili, katika maisha ya kila siku ya watu, na katika shughuli za kitamaduni. Unapajaribu kuelewa tabaka hii, fikiria ni kazi zipi tofauti ambazo eneo la wazi limefanya kwa muda. Ni njia zipi tofauti ambazo watu wameweza kutumia eneo hilo? Jinsi gani maana ya eneo ilivyobadilika kwa watu? Unaweza pia kuzingatia majengo na miundombinu ya karibu: ni yapi mapya, ni yapi ya zamani, historia yao ni ipi na matumizi yao yamebadilika vipi – yote haya yanaathiri eneo la wazi. Vilevile, zingatia vipengele vya zamani na mpya vya kimwili vinavyohusiana na eneo hilo, wakati vilipoanzishwa na kwa sababu gani

Kwa nini ni muhimu?

Kuchunguza tabaka hii kutakusaidia kuelewa ni mabadiliko gani ambayo eneo hilo limepitia kwa muda, na jinsi haya yanavyoakisi katika muonekano wake wa kimwili na jinsi watu wanavyotumia na kuingiliana katika eneo hilo. Hii itatoa mwanga katika tathmini zako za sasa na kuruhusu ulinganishaji wa muda. Pia inaweza kufichua mitindo kuhusu mifumo ya matumizi, ushirikiano wa jamii, na masuala yanayoibuka. Kwa maneno rahisi, kujua kile kilichofanya kazi katika zamani na kile hakikufanya kazi na kwa nini kutakusaidia kuepusha makosa sawa katika siku zijazo

Nifanye nini?

Kusanya ripoti, utafiti, au takwimu zilizopo kuhusu eneo hilo. Tafuta data za kihistoria, tafiti za awali, au hati zozote zinazopatikana ambazo zinaweza kutoa taarifa za msingi

Msaada wa maswali kuelekeza utafiti wako:

- Ni kazi gani tofauti ambazo eneo la wazi limefanya kwa muda?
- Ni njia zipi tofauti ambazo watu wameweza kutumia eneo hilo?
- Jinsi gani maana ya eneo imeshabadilika kwa watu?
- Ni aina gani ya majengo yanayozunguka eneo hilo? Je, matumizi na maana yao yamebadilika kwa muda?
- Ni sifa zipi za eneo hilo ni za zamani na ni zipi ni mpya?

Kumbuka kwamba:

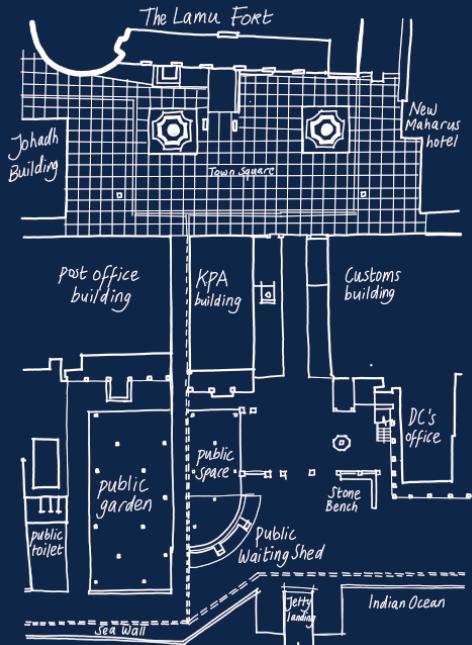
Kujifunza kuhusu hati za zamani kunaweza kutoa mada za kujadili na taarifa muhimu za kuwashirikisha wanajamii wakati wa mashauriano au warsha, kukuza majadiliano yenye maana zaidi kulingana na muktadha wa kihistoria..

mabadiliko kuitia wakati - Mkunguni Square

Baada ya Ngome ya Kale

After the Lamu Fort

Kawanda la Mkunguni ilianzishwa wakati wa ujenzi wa Ngome ya Lamu mwanzoni mwa karne ya 19, pamoja na majengo ya maduka na varanda ya pwani. Wakati huo, lilijulikana sana mionganini mwawafanyabiashara wa hapa kama sehemu ya kupakia na kupakua bidhaa, kufunga mazao ya kilimo, na kuhifadhi na kupakia mikoko.

Proposed upgrading of the seafront and courtesy of Jan Wittenberg.

Mkunguni Square was created during the construction of Lamu Fort in the early 19th century with the stone verandas and shopfronts along the seafront. Around that time, it became well-known among local traders to load and unload goods, pack agricultural produce, and store and load mangroves.

Kabla ya ngome ya Lamu

Before the Lamu Fort

Kabla ya karne ya 14, kulikuwa na makazi mawili katika Lamu: Tundani upande wa kaskazini na Hidabo upande wa kusini. Makaazi haya mawili yaliyoshindana kwa mizozo kwa hakika yaliamua kuanzisha makazi mapya, yakianzisha Mji wa Lamu katika eneo la Pangahari-Kivundoni.

Before the 14th century there were two settlements in Lamu: Tundani to the north and Hidabo to the south. These two competing and conflicting settlements eventually decided to establish a new settlement, founding Lamu Town in the area around Pangahari-Kivundoni.

1892

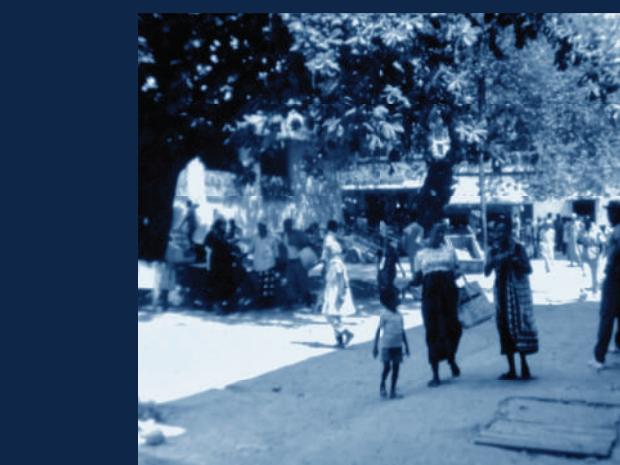

Seafront, ca. 1892 images by Adolph Jacob Hertz, courtesy Jan Wittenberg.

Lamu fort, ca. 1892 images by Adolph Jacob Hertz, courtesy Jan Wittenberg.

Ifikapo karne ya 18, mji ulikuwa umekua kuelekea kusini na magharibi na ulijumuisha maeneo ya leo ya Mtaamwini na Teremkoni. Wakati huo, eneo la Mkunguni ilikuwa ardhii tupu ya ufukweni. Hadithi za kienyeji zinaonyesha kuwa eneo hili lilitumika kama mahali pa kutia nanga na kurekebisha boti. Lakini pia ilikuwa eneo la hatari kwa ajili ya kushambuliwa Amu, hivyo mnamo mwaka wa 1813 Liwali (Gavana) Zahid Ngumi alianza kujenga ngome.

By the 18th century, the town had grown to the south and west and included today's neighbourhoods of Mtaamwini and Teremkoni. At that time, Mkunguni was an empty waterfront area. Some stories say that this area was used as a landing and boat-repair site. But it was also the most vulnerable point for attacks on Lamu, so in 1813 Liwali (Governor) Zahid Ngumi began constructing a fort.

Katika karne ya 20, Lamu ilipokuwa kituo cha utawala wa kanda kwa Waingereza, Kawanda la Mkunguni ilikuwa soko la wazi. Bidhaa kutoka makaazi mengine ya Waswahili zililetwa na kuuzwa mbele ya ngome. Waingereza walijenga ofisi za gavana, uhamiaji, forodha, na huduma za bandari, na kuifanya sehemu kuu ya kuingilia mjini. Ilikuwa kiungo kati ya lango la mji na gati kuu la Lamu.

In the 20th century, when Lamu became a regional British administrative center, Mkunguni Square was as an open-air market. Goods from other Swahili settlements were brought and sold in front of the fort. The British built offices for the governor, immigration, customs, and port services, making the square the town's main entry point. It connected the town entrance to the main Lamu Jetty.

1988

Proposed upgrading of Mkunguni Square, courtesy of Jan Wittenberg.

Baada ya 1980 After 1980s

Kuanzia miaka ya 1960 hadi 1980, Kawanda la Mkunguni ilikuwa eneo kuu la biashara la Lamu. Mwaka 1986, soko jipya lilijengwa kusini mwa ngome, na wafanyakishara walihamishiwa hapo 1989. Hii iliruhusu kuboreshwa kwa Kawanda la Mkunguni, na kuwa kitovu cha shughuli za Kijamii, kisiasa, na kitamaduni za Lamu.

From the 1960s to the 1980s, Mkunguni Square was Lamu's main trading area. In 1986, a new market was built south of the fort, and traders moved there in 1989. This allowed for the restoration of Mkunguni Square, making it the epi-center of Lamu's social, political, and cultural activities.

Mkunguni Square 1970s and 1980s, author unknown, courtesy of National Museums of Kenya, Lamu Museums.

Upgrading of Mkunguni Square, ca.1987, courtesy of National Museums of Kenya , Lamu Museums.

Majengo na vipengele fizikia

Tabaka hii inajumuisha miundo na sifa za kimwili zinazofafanua eneo la wazi – ikimaanisha vipengele vyote ambavyo unaweza kuona, kugusa, na kupima. Unapofanya tathmini ya tabaka hii, zingatia ni vipengele viyi vinachangia kuunda umbo la kipekee la eneo la wazi na kufafanua mipaka yake: majengo yanayokaribu, kuta, milango, n.k. Ni vipengele gani nya kimwili vinavyorahisisha shughuli za kila siku, kama vile mabenchi, mwangaza, meza, na mabomba ya maji? Kigezo kingine muhimu cha tabaka hii ni miundombinu. Fikiria ni vipengele gani nya miundombinu vipo katika eneo hilo na athari zake: mifereji, umeme, njia.

Kwa nini ni muhimu?

Investigating this layer will give you a proper understanding of the tangible elements defining the space. Each element plays a role in the functionality of the public open space.

Nifanye nini?

Kuchunguza tabaka hii kutakupa uelewa mzuri wa vipengele nya kimwili vinavyojenga eneo hilo. Kila kipengele kina jukumu katika ufanisi wa eneo la wazi la umma

Msaada wa maswali kuelekeza utafiti wako:

- Ni vipengele viyi vinavyofafanua mipaka ya eneo la wazi? Ni aina gani ya majengo yanayolikabili?
- Ni sifa gani za kudumu na zinazoweza kuhamishwa unazokutana nazo katika eneo la wazi? (Angalia viti, mwangaza, alama.)
- Hali ya eneo ni viyi, je, ni safi, je, kuna uchafu? Taka zimehifadhiwaje?
- Ni vipengele viyi nya miundombinu unavyoviona katika eneo la wazi?
- Ni sifa zipi za asili zilizopo kwenye eneo la wazi?
- Ni sehemu zipi za kufikia?
- Jinsi gani majengo na miundombinu yanayozunguka eneo la wazi yanashirikiana? Je, yanakuza au yanapunguza matumizi yake?

Vifaa na zana zinazohitajika:

- Orodha za uangalizi kwa ziara za eneo
- Ramani za eneo (za kuunganisha data)
- Zana za kuchora (kwa mawazo ya mpangilio)
- Kamera/simu mahiri kwa picha

Figure 16 Timu ya mradi ikichunguza hali ya eneo la umma.

Buildings and physical elements - Mkunguni Square

Msikiti wa Pwani ni moja ya misikiti 21 katika Mji Mkongwe wa Lamu. Kwa ujumla, Lamu ina misikiti 29, ambayo ni miongoni mwa mikoa yenyewe msongamano mkubwa wa misikiti kwenye mwambao wa pwani wa Uswahilini. Misikiti ni taasisi muhimu katika jamii za Kiswahili, ikihudumu kama sehemu za sala na za kujifunza.

Pwani Mosque is one of 21 mosques in Lamu Old Town. Lamu has a total of 29 mosques, one of the highest concentrations on the Swahili coast. Mosques are important in Swahili communities, serving as places for prayer and learning.

Majengo ya jadi ya Kiswahili Traditional Swahili houses

Majengo ya jadi ya Kiswahili hhazikukabili moja kwa moja kawanda, lakini zinatoa tabia ya kipekee kwa Mji Mkongwe wa Lamu. Majengo haya mara nyingi yamepangwa kuzunguka uwanja wa katikati, na mfululizo wa milia za sambamba zinazounda maeneo ya kuishi kwenye viwango tofauti. Katika ghorofa za chini yana maeneo ya kijamii kama vile madaka.

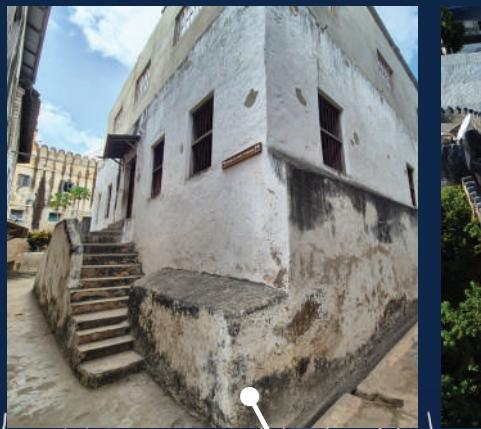
Traditional Swahili houses do not directly face the square, but give Lamu Old Town its unique character. The individual buildings are generally arranged around a central courtyard, with a series of parallel galleries that create living spaces on different levels. On the ground floors the buildings have social spaces such as porches (known as daka).

Soko la Lamu Lamu Market

Soko la Lamu ni jengo la kisasa lililojengwa katika miaka ya 1980. Kutohana na jengo hili jipya, soko la Kawanda la Mkunguni lilihamishiwa ndani. Jengo hili ni mfano mzuri wa majengo mapya yanayojengwa Lamu wakati mji unavyozidi kukua.

Lamu Market is a modern building built in the 1980s. Because of the new building, the market at Mkunguni square was moved indoors. The building is a good example of the many new structures that are built in Lamu as the town grows.

Ngome ya Lamu Lamu Fort

Ngome ya Lamu ina historia tangu mwaka wa 1821. Awali, ilikuwa hifadhi kwa ajili ya wanajeshi wa Baluchi waliotumwa na Sultanii wa Oman kusaidia kuuhami mji. Kuanzia mwaka wa 1910 hadi 1984, ilikuwa gereza kwa utawala wa kikoloni wa Waingereza na serikali ya Kenya. Kisha, mnamo mwaka wa 1984, ngome ilikabidhiwa kuwa Makavazi ya Kitaifa ya Kenya. Leo, ngome inahudumikia kama kituo cha jamii kwa wakaazi wa Lamu. Uwanja wake unatumika kwa ajili ya harusi, mikutano na uzalishaji wa tamaduni. Ngome pia inahifadhi ofisi za Makavazi ya Kitaifa ya Kenya, maktaba, na maeneo ya warsha, na ni makaazi ya Kitovu cha Kitamaduni ya Kijumwa. Ngome ni jengo la kipekee katika muktadha wa Lamu, lakini linafanana na ngome nyingine za mitindo ya kiOmani katika Afrika Mashariki kama vile Ngome ya Siu au Ngome ya Lamu katika Zanzibar.

Lamu Fort dates back to 1821. Originally, it was a garrison for Baluchi soldiers sent by the Sultan of Oman. From 1910 to 1984, it served as a prison for both the British colonial regime and the Kenyan government. Then in 1984, the fort was handed over to the National Museums of Kenya. Today, the fort serves as a community centre for Lamu residents. The courtyard is available for weddings, meetings and theatre productions. The fort also hosts the offices of the National Museum of Kenya, a library, and workshop spaces, and is home to the Kijumwa Heritage Hub. The Fort is a unique building in the context of Lamu, but shares similarities with other Omani style fortifications across East Africa such as the Siu Fort or Old Fort in Zanzibar.

Makavazi ya Lamu ni jengo la kawaida la verandah za jiwe, lilioathiriwa na muundo wa Kiulaya, na linatoka mwanzoni mwa karne ya 20. Majengo haya yalijengwa kwa ajili ya shughuli za utawala za serikali ya kikoloni. Mengi yao yapo kando ya Usita wa Pwani. Jengo hili lilikuwa na Ofisi ya Kamishna wa Wilaya, na leo linahifadhi Makavazi ya Lamu.

Makavazi ya Lamu Lamu Museum

Lamu Museum is a typical stone veranda building, influenced by European design, and dates back to the early 20th century. These buildings were built for colonial government administration and many are found along the seafront. The building once housed the District Commissioner's Office. Today it is home to the Lamu Museum.

Majengo ya maduka Shopfront buildings

Majengo ya maduka yanahusishwa na wafanyabiashara wa Asia waliokuja kufanya biashara Lamu katika karne ya 19. Yanapatikana kote mjini na katika miji mingine ya Kiswahili. Sakufu za chini hutumika kama maduka na maghala, huku maeneo ya makazi yakiwa juu.

Shopfront buildings are linked to Asian merchants who arrived to trade in Lamu in the 19th century. They are seen throughout the town and across other Swahili cities. The ground-floors are used as shop and storage while residential quarters are located on the floors above.

Infrastructure - Mkunguni Square

Umeme Na Mwanga

Umeme uliletwa Lamu muda mfupi baada ya Kenya kupata uhuru mwaka 1963. Nyaya za umeme ni nyuzi zinazofunguka kutoka jengo hadi jengo na zimeunganishwa na masanduku kwenye kuta za nje za nyumba.

Taa zinacheza jukumu muhimu katika usalama wa makawanda ya umma. Kwa kuangaza barabara na maeneo mengine ya umma, tunapunguza hatari za ajali, majeraha na uhalifu. Bahati mbaya, hakuna taa nyingi za umma katika mitaa ya Lamu. Hata hivyo, maduka na nyumba hutoa mwanga, yakiongoza watu wakati wa usiku.

Electricity and Lighting

Electricity was introduced into Lamu shortly after Kenyan independence in 1963. The electricity cables are wires that loop from building to building and are connected to brackets on the outside walls of houses.

Lights play an important role in the safety of public spaces. By illuminating roads, parks and other public spaces, we reduce the risks of accidents, injuries and crime. Unfortunately, there are not many public lights in the streets of Lamu. However, the shops and houses give off lights, guiding people during the night.

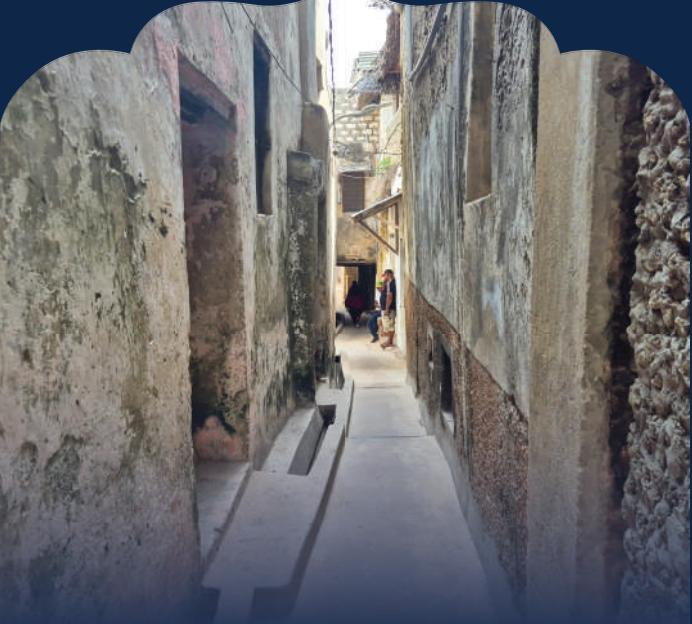

Uondoaji Wa Maji Ya Jiji

Mienda maji ya wazi ya Mji wa Kale wa Lamu ilijengwa mwaka 1956 wakati barabara zilipochongwa kwa simenti. Mienda maji hii hupeleka maji ya mvua na maji taka hadi bandarini ikifuata mteremko wa dune kutoka magharibi kwenda mashariki. Maeneo mapya hayana Mienda maji, na husababisha mafuriko barabarani wakati wa mvua kubwa. Katika Kawanda la Mkunguni, Mienda maji imefunikwa na mawe ya kupambia kuzuia ajali.

Urban Water Drainage

Lamu Old Town's open gutters were built in 1956 when the streets were paved with cement. They channel rainwater and wastewater down to the harbor following the slope of the sand dune underneath from west to east. Newer neighborhoods don't have any drainage, causing flooding of roads during heavy rains. At Mkunguni Square, the drains are covered with paving stones preventing from accidents.

Utupaji Wa Takataka

Utupaji taka ovyo ni tatizo sugu katika Lamu, na ukosefu wa madebe ya takataka unachangia tatizo hili. Bila madebe yaliyo bora, takataka hutupwa tu kwenye makawanda ya wazi na magofu ya nyumba na kuishia kutengeneza machafuko njiani. Kukabiliana na hali hii, Serikali ya Kaunti pamoja na Makavazi ya Lamu waligawa maeneo yaliyotengwa katika mji kwa ajili ya kutupa taka ngumu. Pia walihimiza jamii kutambua umuhimu wa kudumisha usafi wa mazingira, na athari za kutupa taka baharini. Vivyo hivyo, matumizi ya plastiki za mara moja yaliharamishwa, na faini kuanzishwa kwa wale wanaovunja sheria.

Waste disposal

Littering is a key issue in Lamu, and the lack of waste containers contributes to the problem. Without proper containers, waste is simply dumped on doorsteps and ends up littering the streets. In response, the County Government together with Lamu Museum allocated spots around the town for dumping solid waste. They also encouraged the community to consider the importance of keeping the environment clean, and on the effects of dumping waste in the ocean. Likewise, single use plastic was banned, and fines set up for law breakers.

Barabara na njia

Mji Mkongwe wa Lamu una njia nyembamba ambazo ni baridi na za kufurahisha. Njia hizi zinakaliwa kivuli na majengo marefu na kupooleta na upepo mzuri wa baharini. Magari haya ruhusiwi ndani ya Mji Mkongwe wa Lamu, hivyo wakazi hutembea, kupanda punda, au kutumia boti kwa usafiri.

Roads and pathways

Lamu Old Town has narrow alleyways that are cool and pleasant. They are shaded by tall buildings and cooled by a gentle ocean breeze. Cars are not allowed in Lamu Old Town, so residents walk, ride donkeys, or take boats to get around.

Other defining elements - Mkunguni Square

Miti ya Mkunguni

Miti ya Mkunguni, pia inajulikana kama Terminalia Catappa. Miti hii inatoa jina kwa kawanda. Inatoa kivuli kwa watu, ikileta mazingira ya kupumzika na ya kupendeza.

Mkunguni Trees

Mkunguni Trees, also known as *Terminalia catappa*. The trees give their name to the square. They provide shade to people, creating a relaxing and pleasant environment.

Bango la Taarifa

Bango la taarifa linatumika kwa matangazo yanayohusu jamii.

Information board

The information board is used for announcements concerning the community.

Mitungi ya maji

Mitungi ya maji ni chanzo cha maji ya kunywa na mfano wa ukarimu, maadili na turathi ya kudumu wa ufundi wa waswahili.

Water pot

The water pot is a source of drinking-water and a symbol of generosity, hospitality, and the enduring legacy of Swahili craftsmanship.

Mizinga

Mizinga ni mabaki ya historia ya kikoloni, na inaweza kupatikana kote mjini, hasa katika usita wa pwani. Sasa pia inatumika kama maeneo ya kukalia.

Canons

Canons are remnants of the colonial past, and can be found throughout the town, particularly along the seafront. They are now also used as seating areas.

Jukwaa

Jukwaa linatoa nafasi kwa aina mbalimbali za maonyesho na hotuba.

Stage

The stage provides space for various types of performances and speeches.

Lango

Lango linawakaribisha wageni na wakaazi wa Mji wa Kale wa Lamu na linaashiria mahali rasmi pa kuingia na kutokea kwa watembea kwa miguu, ikirahisisha usafiri kwenda na kutoka kwenye miji na vijiji vingine.

Gate

The gate welcomes visitors and residents to Lamu Old Town and marks the official entry and exit point for pedestrian traffic, facilitating travel to and from other towns and villages.

Mabango na michoro

Mabango na michoro wa matangazo ya huduma, maduka, na mazao yanaweza kupatikana kila mahali katika mji na yamekuwa kipengele cha kudumu katika muonekano wa mitaa.

Baraza

Baraza zinapeana nafasi ya kupumzika na kuzungumza. Ni maeneo muhimu kwa ajili ya mwingiliano wa kijamii.

Benches

Benches provide space to rest and interact. They are important locations for social interaction.

Signboards and graffiti

Signboards and graffiti advertising services, shops, and produce can be found all around the town and have become a permanent feature of the streetscape.

Jicho la Lamu

Jicho la Lamu ni alama ya jadi kutoka Visiwa vya Lamu, inayohusishwa na ulinzi, mafanikio, na bahati nzuri. Jicho hili linaaminika kuzuia roho mbaya na matatizo. Huwekwa katika pande mbili za mbele za kila jahazi na mashua za Lamu.

Lamu Eye

Lamu eye is a traditional symbol from the Lamu Archipelago, associated with protection, prosperity, and good fortune. The eye is believed to ward off evil spirits and misfortune.

Watu na shughuli

Maeneo ya wazi yana matumizi mbalimbali pamoja na watumiaji wake katika siku nzima. Tabaka hii inaangazia ni kinanani watumiaji hawa, wanatumiaje eneo hilo, na ni thamani gani wanazileta. Ni muhimu kukumbuka kuwa eneo moja linaweza kutumika kwa njia tofauti na matumizi moja hayatenganiishi mengine. Kwa mfano, katika Lamu, maeneo ya wazi ni mazingira ya shughuli za kijamii, burudani, na kiuchumi, lakini pia ni sehemu za matukio muhimu ya kitamaduni. Yanatoa nafasi kwa maonyesho ya ufundi wa jadi, na kwa kushiriki matukio ya kitamaduni na sherehe, na hivyo yana jukumu muhimu katika kudumisha desturi na tamaduni za ndani.

Kwa nini ni muhimu?

Kuchunguza tabaka hii kutakupa uelewa mzuri wa watu wanaotumia eneo hilo na njia wanazotumia. Hii itakuwa muhimu kwa kuunda eneo la wazi la umma lenye ufanisi, lenye maisha, na jumuisho ambalo linakidhi mahitaji ya jamii zinazohudumiwa.

Nifanye nini?

Tembelea eneo hilo na uangalie jinsi linavyotumika, ni aina gani ya shughuli zinazofanyika katika eneo la wazi, ni saa ngapi na ni nani watumiaji. Chukua maelezo ya kina na picha ili kuandika uonaji.

Msaada wa maswali kuelekeza utafiti wako:

- Ni shughuli zipi zinazofanyika katika eneo hilo?
- Ni kinanani watumiaji? Jinsi gani wanavyoshirikiana katika eneo hilo?
- Je, unahisi tofauti katika njia ambazo watumiaji tofauti wanavyotumia eneo hilo?
- Ni saa ngapi eneo linatumika na kwa njia zipi?
- Ni vipengele gani vya kimwili vinavyosaidia matumizi mbalimbali?
- Ni matukio gani ya kihistoria au hadithi za kitamaduni zinazohusiana na eneo na eneo la wazi?
- Je, kuna desturi au tabia za jamii zinazofanyika ndani au karibu na eneo la wazi?

Vifaa na zana zinazohitajika:

- Orodha za uangalizi kwa ziara za eneo
- Ramani za eneo (za kuunganisha data)
- Zana za kuchora (kwa mawazo ya mpangilio)
- Camera/simu mahiri kwa picha

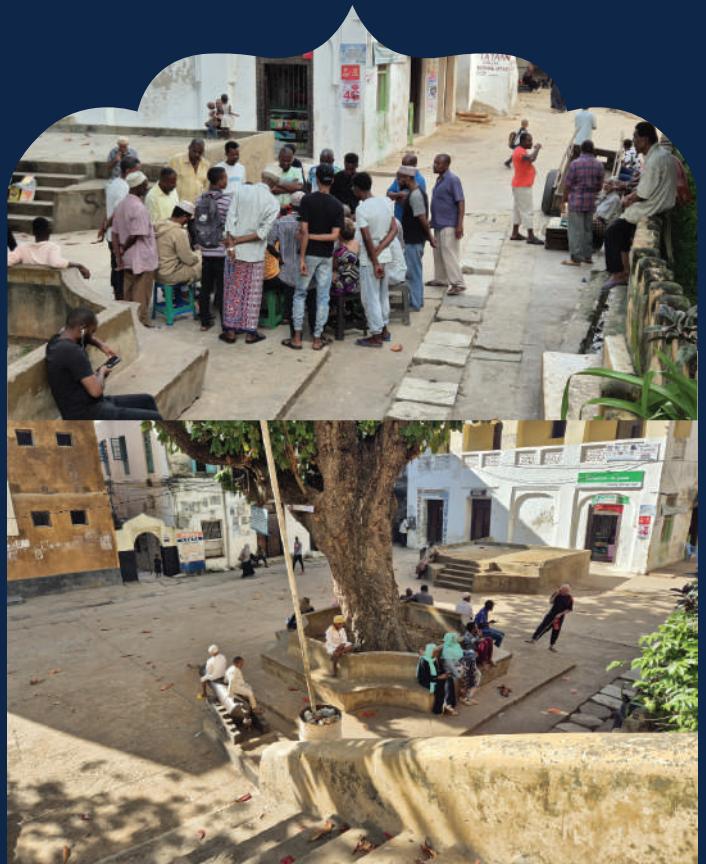

Figure 17 Mafunzo ya ufundi wa jadi - kutengeneza kamba kutoka kwa nyuzi za nazi.

People and activities - Mkunguni Square

Vipengele vya kimwili vya kawanda vinaweka mazingira ya shughuli zinazofanyika hapo. Fikiria ni vipi eneo hili lingekuwa bila watu wanaolitumia na kulipa maana halisi.

The physical elements of the square set the scene for the activities that take place there. Imagine what this space would be without the people who use it and give it its true meaning.

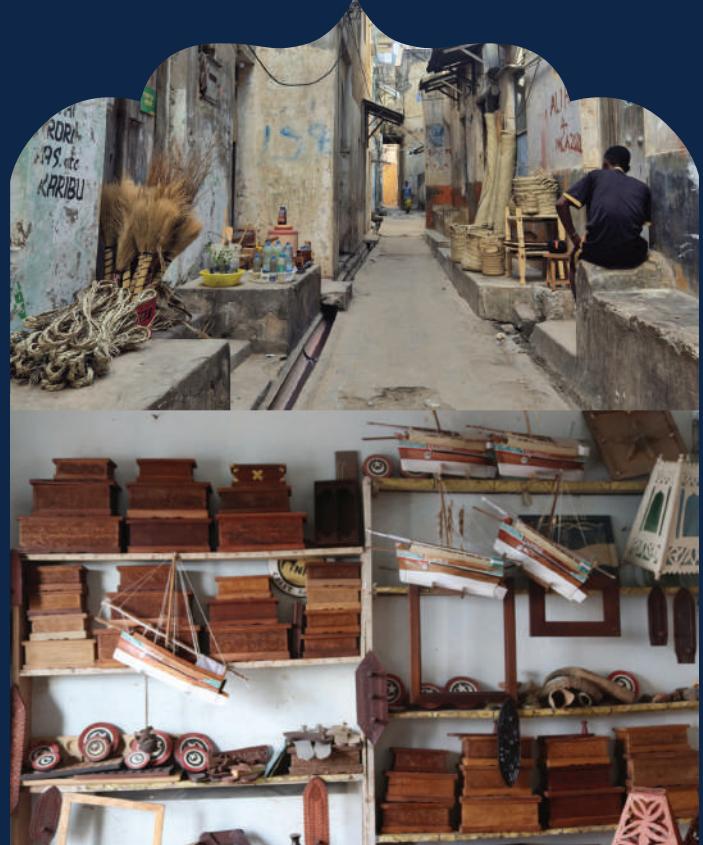

Maisha ya Kila Siku

Watuhushiriki katika shughuli mbalimbali za kijamii na za kiuchumi ikiwemo kupumzika na mazungumzo, kucheza michezo, kutizama habari za kila siku ya saa moja usiku, kufanya biashara na ubadilishanaji wa bidhaa

Everyday Life

People engage in various social and economic activities including rest and conversations, playing games, watching the daily 7 o'clock news, trade and exchange of goods.

Shughuli za Utamaduni na Umma

Watuhushiriki katika shughuli mbalimbali za kitamaduni na za umma zikiwemo sherehe na mikutano ya kisasa.

Cultural and Public Activities

People engage in various cultural and public activities including festivals and political rallies.

Kazi za Mikono

Mifano ya sanaa za jadi katika na zinazolizungka Kawanda la Mkunguni ni pamoja na kuchonga mbao, kazi za mikono za majani ya mkoma, na vifaa vya ujenzi wa kiasili.

Handcrafts

Examples of traditional crafts in and around the Mkunguni Square include among others wooden carvings, palm leaf handicrafts and traditional building materials and finishes.

Mtazamo mpana (Muktadha)

Mandhari ya mijini inajumuisha tabaka nyingi tofauti za kimwili na zisizo za kimwili. Hizi zote zina-husiana na kuathiriana kwa njia mbalimbali. Maeneo ya wazi hayapo katika upweke; ni sehemu ya muundo mgumu wa mijini. Kuelewa mazingira mapana ya eneo la wazi, jinsi inavyozunguka na majirani zake, jinsi watu na bidhaa zinavyopita, na jinsi jiografia inavyounda mpangilio husaidia kuelewa vyema matumizi na jukumu la eneo la wazi

Kwa nini ni muhimu?

Kuchunguza tabaka hii kutakusaidia kuelewa jinsi eneo la wazi linavyohusiana na mazingira yake, na jinsi linavyoshirikiana na maeneo ya karibu, ikiwa ni pamoja na uhusiano wake na miundombinu ya karibu, majengo, na maeneo mengine ya umma. Kuchunguza muktadha mpana kunaweza kufichua changamoto zilizopo, kama vile masuala ya usalama, matatizo ya upatikanaji, au shinikizo la mazingira. Pia kunaweza kufichua fursa za kuboresha, ushirikiano, na maendeleo ya baadaye. Kwa maneno rahisi, kuelewa uhusiano wa ndani husaidia kuelewa jinsi eneo linavyofaa katika muundo mkubwa wa mijini

Nifanye nini?

Tembelea eneo hilo na uchambue ramani na mipango iliyopo. Chukua maelezo ya kina na

picha ili kuandika uonaji.

Msaada wa maswali kuelekeza utafiti wako:

- Ni tabia gani ya jumla ya eneo linalozunguka?
- Ni vipi watu wanafikia eneo la wazi? Je, kuna njia rahisi, njia za kupita, n.k.?
- Je, eneo la wazi linajiunga vizuri na maeneo mengine ya umma au huduma katika eneo hilo?
- Ni sifa gani za asili (mfano, maji, miti, wanyamapori) zipo katika muktadha wa eneo la wazi? Zinaathirije tabia na matumizi yake?
- Je, kuna changamoto za mazingira katika eneo hilo, kama vile uchafuzi, mafuriko, au mmomonyoko wa ardhi zinazohusiana na eneo la wazi?
- Watumiaji wa eneo la wazi wanatoka wapi? Je, wanaishi karibu au wanapita mjini kutumia eneo hilo?

Vifaa na zana zinazohitajika

- Orodha za uangalizi kwa ziara za eneo
- Ramani za eneo (za kuunganisha data)
- Zana za kuchora (kwa mawazo ya mpangilio)
- Kamera/simu mahiri kwa picha

Figure 18 Kushirikisha matokeo ya mradi na umma mpana.

Buildings and physical elements - Mkunguni Square

Watu

Kawanda la Mkunguni ni mahali pa mkusanyiko iliyopo Lamu, ambapo watu wa rika na asili tofauti hukutana kila siku. Ni kitovu cha kijamii kinachounganisha wakazi na kuimarisha mshikamano kati ya vitongoji mbalimbali.

People

Mkunguni Square is a central gathering place in Lamu, bringing together people of all ages and backgrounds. It serves as a social hub where residents meet daily, strengthening community bonds across different neighborhoods.

Bidhaa

Kawanda la Mkunguni ni eneo muhimu la biashara ambapo watu hubadilishana ufundi, vifaa vya ujenzi, mimea ya dawa, na mazao kutoka Lamu na vijiji vya jirani. Inachukua nafasi kubwa katika uchumi wa mji, ikiunganisha uzalishaji wa ndani na usambazaji katika mtandao wa visiwa.

Goods

Mkunguni Square is an important trading spot where people exchange crafts, building materials, herbs, and farm produce from Lamu and nearby villages. It plays a key role in the town's economy, connecting local production and distribution in the network of islands.

Tamaduni na desturi

Kawanda la Mkunguni na Ngome ya Lamu hutumika kama maeneo ya sherehe, harusi, na matukio ya kijamii. Hii inaonyesha umuhimu wa kawanda katika kuhifadhi tamaduni na desturi za wenyeji. Matukio haya yanawaleta pamoja watu kutoka sehemu mbalimbali za mji, yakiongeza mshikamano na hisia ya utambulisho wa pamoja.

Traditions and Customs

Mkunguni Square and Lamu Fort are used as venues for festivals, weddings, and community events. It shows the importance of the square in maintaining the local culture and customs. The events bring together people from across the town, strengthening social bonds and promoting a sense of collective identity.

Vipengele vya asili

Jiografia ya kipekee ya visiwa ya Lamu, ikiwemo bahari, dune za mchanga, na mikoko, imeathiri mpangilio wa mji na square kwa njia mbalimbali.

Mitaa imesanifiwa kuruhusu upepo wa bahari kupita, dune zimeathiri mfumo wa maji, miti hutoa kivuli, na mikoko inachangia hali ya hewa. Mchanganyiko huu wa usanifu wa binadamu na maumbile unadhihirika katika Kawanda.

Natural features

The Lamu archipelago's unique geography, which includes the ocean, sand dunes and mangroves, has influenced the layout of the town and the square in various ways. The streets are designed to allow for the ocean breeze to go through, the dunes influenced the drainage system, the trees provide shading and the mangroves contribute to the overall climate. This interplay between human design and forces of nature come together at the square.

Barabara na njia

Muunganiko tata wa njia na barabara za Lamu ni miundombinu muhimu inayounganisha mitaa yake mbalimbali na maeneo. Njia hizi si za kazi tu; zinaandika mwingiliano wa kijamii na kurahisisha shughuli za kiuchumi. Kuanzia vichochoro vya mitaa ya Kale hadi barabara pana za mitaa mipyä, njia hizi zinawezesha mtiririko endelevu wa watu, bidhaa, na hadithi, zikikutanisha kwenye Kawanda la Mkunguni na kuvuka hapo

Paths and Routes

Lamu's intricate network of pathways and routes forms a vital infrastructure connecting its diverse neighbourhoods and spaces. These routes are not simply functional; they shape social interactions and facilitate economic activity. From the narrow alleyways of the Old Town to the broader streets of the newer neighbourhoods, these pathways enable the constant flow of people, goods, and stories, converging at and crossing Mkunguni Square.

Viwanja vya wazi

Kawanda la Mkunguni si ya kipekee katika kazi yake bali ni sehemu ya mtandao mkubwa wa maeneo ya wazi yaliyopo Lamu. Mji wa Kale wa Lamu una takriban maeneo 12 ya wazi, mawili yakiwa yamesajiliwa rasmi. Kila eneo lina upekee wake, si tu kwa muundo wake wa kimwili, bali pia kwa jukumu lake katika jamii inayoyatumia kwa shughuli mbalimbali kila siku.

Open spaces

Mkunguni Square is not unique in its function but is part of a bigger network of open spaces found across Lamu. Lamu Old Town has approximately 12 open spaces, of which two are gazetted. Each open space is unique not only by its physical elements, but also the role they have in the community who use it for various activities throughout the day.

2. Kuelewa mahitaji na matakwa ya jamii

Ni muhimu kuelewa mahitaji ya jamii katika hatua za awali za mchakato. Hii itahakikisha kwamba jamii inahusishwa tangu mwanzo na inaelewa kile kinachotokea. Kuweka maarifa kutoka kwa wadau wajamii, kuonyesha mahitaji yao, mapendeleo, na wasiwasi kunahakikisha kwamba tathmini inaakisi sauti ya jamii.

Kwa nini ni muhimu?

Taarifa utakazopata kwa kuwajali wanajamii zitajenga msingi wa shughuli zako zijazo. Pia itatoa tabaka la ziada kwa taarifa ambazo unakusanya kupitia utafiti na uangalizi wako

Nifanye nini?

Kuna njia nyingi za kuwashirikisha wanajamii katika hatua hii ya mchakato. Fikiria ni aina gani ya taarifa unazotafuta, ni rasilimali zipi ulizonazo, na ni muda gani ulio nao. Kwa kawaida, unataka kuunganisha njia tofauti za kuwashirikisha wanajamii ili kuakisi mitazamo ya makundi mbalimbali (mfano, wanaume, wanawake, watoto, vijana, wazee). Jitahidi kuchukua wakati kufikiria malengo yako!

Kumbuka: Ushirikiano wa jamii ni mchakato endelevu, si kila kitu kinapaswa kufanyika kwa wakati mmoja. Ikiwa unahisi kuna taarifa zinazokosekana, au kuna mada unayotaka kuchunguza kwa undani zaidi, unaweza kurudia shughuli hiyo, au kuwafuata watu/makundi na maswali ya nyongeza. .

Njia za kuwashirikisha wanajamii:

- Warsha
- Matembezi ya Upigaji Picha
- Makundi Lengwa
- Dodoso
- Mahojiano ya Kila Mtu Binafsi

Vidokezo Muhimu na Mbinu Bora

- Kuwa Mwepesi wa Kubadilika – Usijali ikiwa warsha haitaenda kulingana na mpango wako, lakini hakikisha hulengi mbali na lengo kuu.
- Ombo Kundi Kuwasilisha Kazi Yao – Waombe washiriki waeleze walichofanya na mafunzo waliyojifunza. Ikiwa kuna makundi mengi, ni vyema kila kundi limchague mtu mmoja kuwasilisha hitimisho au mawazo yao.
- Mchague Mtu wa Ziada Kuchukua Dondoo – Ni utaratibu mzuri kuwa na mtu mwingine anayehifadhi maelezo muhimu kutoka kwa mjadala.
- Heshimu Muda wa Watu – Hakikisha shughuli zinaendeshwa kwa ufanisi na kwa muda uliopangwa.
- Fanya Muhtasari wa Pamoja – Baada ya shughuli kukamilika, rudia hoja kuu pamoja na kundi ili kuhakikisha kila mtu anaelewa maelezo muhimu ya mjadala.

Kumbuka: Ni utaratibu mzuri kuandaa vikao vya tathmini na timu yako baada ya kila shughuli ili kutafakari matokeo, kujadili kilichofanya kazi vizuri, kutambua maeneo yanayohitaji maboresho, na kushirikiana maarifa yaliyopatikana katika mchakato huo.

Baada ya kukamilisha ushirikishwaji wa jamii, kusanya taarifa na zichambue. Tambua mafunzo muhimu yaliyojitokeza – haya yatakuwa muhimu kwa hatua inayofuata ya mchakato wa kuhuisheneo.

Mifano kutoka Jiji la Kale la Lamu

Warsha ni njia nzuri ya kushirikisha watu ili kuelewa vyema nini kinawasumbua, wanachopenda, na mahitaji au matakwa yao. Kuwa mbunifu na changamsha mazingira. Rekebisha warsha kulingana na kundi unalolenga. Kwa mfano, unaweza kuwaomba washiriki waonyeshe au kuchora changamoto kwenye ramani za eneo la wazi, waeleze shughuli zinazofanyika katika eneo hilo na mahali zinapofanyika, au waeleze jinsi wanavyodhania eneo bora la wazi linapaswa kuonekana.

Matembezi ya Upigaji Picha na Usimulizi wa Hadithi ni njia bora za kushirikiana na jamii na kuchunguza maadili na mitazamo yao kuhusu mada mbalimbali. Waombe washiriki kupiga picha za vipengele vya mazingira yao vinavyohusiana na jambo unalotaka kuchunguza. Baada ya matembezi, kusanya washiriki wote pamoja ili kushiriki picha zao. Wahimize kuelezea maana ya picha zao na sababu za kuchagua kupiga picha hizo maalum. Picha hizi zinaweza kuchochea mazungumzo yenye manufaa na kusaidia kufichua hadithi, kumbukumbu, na uzoefu wa jamii. Unaweza kuzitumia kama rejeleo na msukumo kwa shughuli zako zijazo. Pia, unaweza kuamua kuandaa maonyesho madogo ya picha hizo

Makundi Lengwa ni njia ilio na muundo maalum wa kushirikisha makundi maalum ya watu ambao wanaweza kusaidia kuelewa mada unayovutiwa nayo. Waombe washiriki kwenye mikutano na hakikisha unafanyika katika mazingira mazuri na rafiki. Tayarisha maswali yako mapema ili kuongoza mazungumzo. Chukua dondo zako mwenyewe. Tumia karatasi za kunata (post-its) na uwaombe washiriki waandike majibu na tafakari zao. Dodoso ni njia nzuri ya kuanzisha mchakato, kukusanya taarifa kwa utaratibu, kuelewa mahitaji na mapendeleo ya jamii, na kutathmini mtazamo wao kuhusu eneo la umma.

Dodoso ni njia nzuri ya kuanzisha mchakato, kukusanya taarifa kwa utaratibu, kuelewa mahitaji na mapendeleo ya jamii, na kutathmini mtazamo wao kuhusu eneo la umma.

Mahojiano ya Kila Mtu Binafsi ni njia nzuri ya kupata taarifa za kina kuhusu suala mahususi linalohusiana na eneo la wazi, historia yake, au muktadha wake. Unaweza kuhoji mtaalamu, kiongozi wa jamii, au mwakilishi wa mamlaka za eneo husika kulingana na malengo yako.

Figure 19 Mifano ya shughuli mbalimbali za ushirikishwaji wa jamii, ikiwemo warsha na mikutano ya makundi lengwa.

Hatua 3

Kuweka msingi wa uingiliaji na kipaumbele chao

Kulingana na taarifa iliyo kusanya Amu ni aina gani ya uingiliaji kati ambayo eneo wazi inahitaji, fafanua vipaombele ni viperi na utafanya afua kwa utaratibu gani

Kutoa mapendekezo ya uingiliaji na kuweka kipaumbele

Ili kuanzisha maeneo ya wazi ya umma, lazima uzingatia uingiliaji wa aina zote mbili, yaani, ya kimwili na yasiyo ya kimwili. Mchanganyiko wa uboreshaji wa kimwili na uboreshaji usio wa kimwili utaleta maboresho ya muda mrefu na kuvutia jamii. Ni muhimu kushirikiana na serikali za mitaa na NGOs ili kufanya eneo hilo liwe na maisha.

Nifanye Nini?

Hapa chini kuna orodha isiyo kamilifu ya aina za uingiliaji ambazo unaweza kuzingatia katika mchakato. Ili kubaini aina ya uingiliaji unaohitaji katika eneo fulani, mchoro wa ramani ya msingi wa eneo husika unaweza kutumika. Washiriki wanaweza kuchora kwenye ramani ili kuonyesha mambo wanayotaka kuona katika eneo hilo. Hii ni mbadala wa mawazo ya kawaida yanayowekwa kwenye karatasi nyeupe au ubao. Katika mchakato huu, mawazo yote yatarekodiwa. Kama ilivyokuwa katika Hatua ya 1 – Kuchagua Eneo, washiriki wanaweza kuweka kipaumbele kwa mapendekezo ya uingiliaji wakitumia karatasi za kunata (sticky notes).

Uingiliaji wa Kimwili

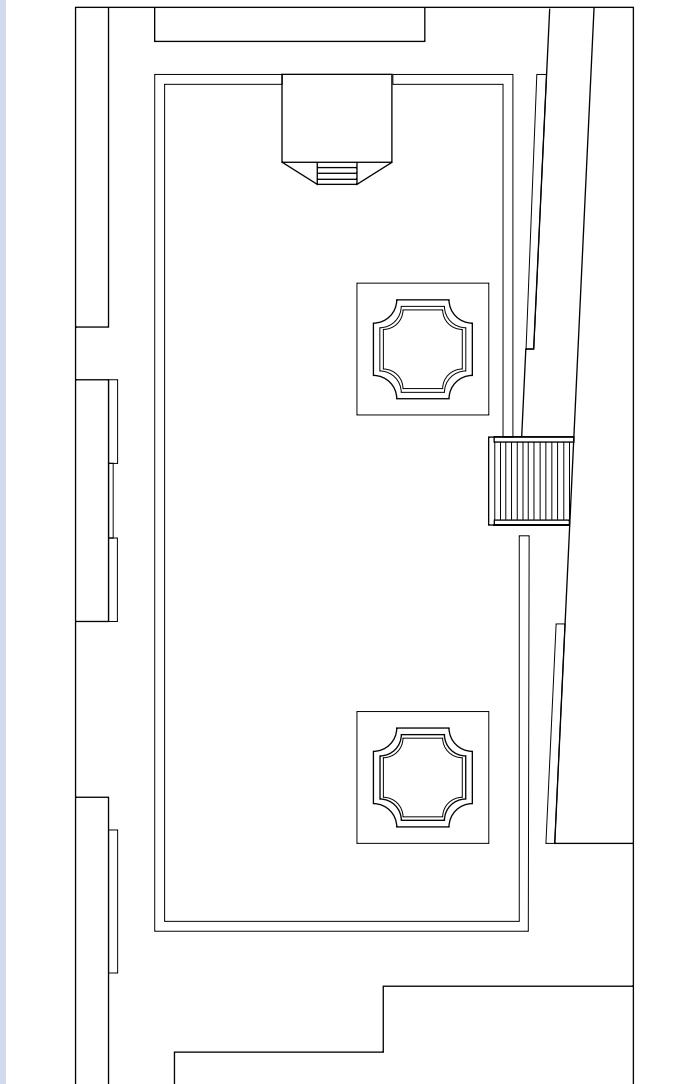
- Kuboresha maeneo ya kukalia, kama vile mabenchi na viti
- Kuingiza vipengele vya kuchezea watoto
- Kuboresha huduma kama vile mifereji ya mvua
- Kuongeza mwangaza kwa ajili ya usalama
- Kuongeza vipengele vya kivuli kwa mfano miti
- Kuongeza majani na maua
- Kuboresha ufikiaji na njia ndani na zinazozungu ka eneo hilo
- Kuweka ubao wa taarifa katika eneo hilo
- Kuongeza skriniza kuonyesha filamu au habari za hapa

Uingiliaji wa Kiraia

- Kujenga tamasha
- Kujenga tukio la watoto
- Kumkaribisha msemaji
- Kumkaribisha NGO za hapa ili kushiriki kazi zao
- Kujenga maonyesho ya wazi
- Kuonyesha filamu iliyozalishwa locally au kuwasilisha habari za hapa
- Kujenga kipindi cha yoga au michezo
- Kujenga warsha kwenye eneo hilo

Kumbuka: Kujumuisha mifumo ya kitamaduni na nembo katika muundo wa uingiliaji wa kimwili kunaweza kutoa eneo hilo tabia inayotambulika, na kusaidia watu kujihusisha na eneo hilo.

Zana za Ushirikishwaji Zilizotumika kwa Uwanja wa Mkunguni

Kutoka kushoto kwenda kulia, juu hadi chini

- Mazoezi ya Uchoraji yanayochunguza uwezekano wa Uwanja wa Mkunguni
- Barua inayochambua mapendekezo ya jamii
- Matembezi ya Upigaji Picha ya Jamii na uchunguzi wa vipengele vya turathi katika majirani
- Warsha ya wadau wa kitamaduni kuhusu Mji wa Lamu ikichunguza changamoto na fursa

**LAMU HERITAGE SITE
COMMUNITY ORGANIZATION**
INVESTING IN OUR PAST FOR THE FUTURE

COMMUNITY RECOMMENDATIONS

The Mkunguni public space, a central and historically significant area in Lamu Old Town, has long served as a hub for community gatherings, cultural events, and social interactions. Recognizing the importance of this space, LAHESCO recently conducted a series of informal interviews and one-on-one discussions with community members to gather their thoughts on potential improvements and future uses for Mkunguni. The insights collected reflect a deep connection to the space and a shared vision for its enhancement. The following is a prioritized list of suggestions and recommendations provided by the community, aimed at preserving the cultural heritage of Mkunguni while making it more accessible and enjoyable for all:

1. Repair and maintenance of existing benches and construction of new ones at the KRA building and along the Lamu Fort.
2. Creating and improving of green areas for flower plantation and water fountain.
3. Painting of pathway line on the floor to avoid congestion of the space and create a clear line of movement.
4. Construction of circular benches to introduce new games.
5. Create a space for women to sell Swahili snacks in the evening hours.
6. Paint building facing the square with a uniform color.
7. Introduce water fountain and drinking water spot.
8. Introduce waste disposal area at the entrances of the space.
9. Introduce colorful lights to make the square and the Lamu Fort visible.
10. Introduce an advert screen to showcase the Lamu cultural activities and tourists spots.

Figure 20 Mifano ya zana za ushirikishwaji zilizotumika kuamua juu ya uingiliaji.

2. Kutekeleza uingiliaji uliochaguliwa

Baada ya uingiliaji kuchaguliwa, ni muhimu kuhakikisha kuwa washirika na wakandarasi sahihi wanahusika kufuata taratibu za kawaida. Mara tu unapokamilisha uingiliaji, tukio la ufunguzi linaweza rasmi kuzindua eneo hilo, kuvutia umakini wa umma mpana, na kuhamasisha watu kujitokeza

Mifano kutoka Lamu

Figure 21 Mifano ya uingiliaji laini ikiwemo mafunzo ya ufundi wa jadi na shughuli za watoto.

Figure 22 Mifano ya uingiliaji ngumu.

Hatua 4

Kutathmini na kuweka hatua zilizofuata

Mara tu unapotekeleza uingiliaji wako, ni vizuri kutathmini ufanisi wa mipango hiyo: angalia na kusanya maoni kutoka kwa watumiaji na tumia taarifa hii kufanya maboresho na kurekebisha mipango kadri inavyohitajika.

Nifanye nini?

Angalia: Tembelea na uangalie eneo la wazi. Kumbuka jinsi uingiliaji unavyofanya kazi, jinsi watu wanavyoshirikiana na eneo lililoboreshwa, ni nini kinachofanya kazi na ni nini kisifanye kazi. Kusanya maoni kutoka kwa jamii: Ingia katika mazungumzo rasmi na yasiyo rasmi na jamii, uliza kuhusu maoni yao, ni nini wanapendelea na ni nini hawapendi kuhusu uingiliaji ulioanzishwa. Boresha na/kama kurekebisha hatua zinazofuata (ikiwa inahitajika): Ikiwa una njia na muda, unaweza kuchagua kuboresha eneo hilo kulin-

gana na maoni yaliyokusanywa. Ikiwa mradi wako una hatua zaidi, huu ni wakati mzuri wa kuziangalia upya kulingana na taarifa ulizokusanya.

.

Vifaa na zana zinazohitajika:

- Orodha za uangalizi kwa ziara za eneo
- Camera/simu mahiri kwa picha

Evergreen. "Building Better Public Spaces: A Toolkit to Create a Public Space Inventory." Accessed January 29, 2025. <https://evergreen.ca/resource-hub/resources/building-better-public-spaces-a-toolkit-to-create-a-public-space-inventory/>.

United Nations Human Settlements Programme. 2019. Global Public Space Toolkit: From Global Principles to Local Policies and Practice. Nairobi: UN-Habitat. https://unhabitat.org/sites/default/files/2019/05/global_public_space_toolkit.pdf.

UNESCO World Heritage Centre. "Historic Urban Landscape Approach Explained." Accessed January 29, 2025. <https://whc.unesco.org/en/news/1026>.

World Urban Forum. "Space for All." Accessed January 29, 2025. <https://wuf.unhabitat.org/event/wuf12/space-all>.

Tovuti:

<https://www.workshopper.com/post/decision-making-exercises> <https://fibery.io/blog/product-management/best-prioritization-activities-for-product-teams/>

Katazo:

Tumejitahidi kuhakikisha kuwa vyante na marejeleo katika chapisho hili ni sahihi na vina-heshimiwa ipasavyo. Ikiwa unaamini kuwa kuna taarifa zozote ambazo hazijapewa sifa inavy-ostahili, au tumekosa kitu chochote, au ikiwa kuna matatizo yoyote na maudhui, tafadhali wasiliana na waandishi. Tunathamini maoni yako na tutajitahidi kadri ya uwezo wetu kushughulikia wasiwasi wowote.

Orodha ya Picha

Figure 1 Shughuli za Turathi za Amu Fakhri Yangu	7
Figure 2 Mtazamo wa angani wa Uwanja wa Mkunguni na vitongoji vinavyouzunguka.	10
Figure 3 Uwanja wa Mkunguni kama mfano wa eneo la wazi la umma	11
Figure 4 Chanzo: Evergreen. "Kujenga Maeneo Bora ya Umma: Zana ya Kuunda Orodha ya Maeneo ya Umma."	12
Figure 5 Pwani (Maeneo ya Ukanda wa Maji)	13
Figure 6 Misikiti na Taasisi za Kidini	13
Figure 7 Misikiti na Taasisi za Kidini	13
Figure 8 Mifano ya matengenezo duni ya maeneo ya wazi	14
Figure 9 Mfano wa kufufua utamaduni wa baraza - fursa ya kuboresha maeneo ya wazi ya umma.	15
Figure 10 Mfano wa maeneo tupu yaliyopo Lamu ambayo yanaweza kufufuliwa.	15
Figure 11 Michoro iliyochewa na taarifa kutoka: https://www.workshopper.com/post/decision-making-exercises na https://fibery.io/blog/product-management/best-prioritization-activities-for-product-teams/	17
Figure 12 Mikutano na wanajamii wakati wa mchakato wa uchaguzi.	17
Figure 13 Mtazamo wa Uwanja wa Mkunguni.	18
Figure 14 Ramani ya Angani ya Lamu. Chanzo: google maps	19
Figure 15 Ramani ya Kadastra ya Mji wa Lamu. Chanzo: Makumbusho ya Taifa ya Kenya, Jumba la Makumbusho la Lamu	20
Figure 16 Timu ya mradi ikichunguza hali ya eneo la umma.	25
Figure 17 Mafunzo ya ufundi wa jadi - kutengeneza kamba kutoka kwa nyuzi za nazi.	33
Figure 18 Kushirikisha matokeo ya mradi na umma mpana.	37
Figure 19 Mifano ya shughuli mbalimbali za ushirikishwaji wa jamii, ikiwemo warsha na mikutano ya makundi lengwa.	41
Figure 20 Mifano ya zana za ushirikishwaji zilizotumika kuamua juu ya uingiliaji	43
Figure 21 Mifano ya uingiliaji laini ikiwemo mafunzo ya ufundi wa jadi na shughuli za watoto	44
Figure 22 Mifano ya uingiliaji ngumu	44

Kumbusho kuhusu picha zilizotumika:

Picha zote isipokuwa pale ambapo imeonyeshwa vinginevyo zimerekodiwa na au ni mali ya mashirika yanayoshiriki katika mradi wa Amu Fakhri Yangu – Kawanda La Ustawi.
Picha 22-23 zilitolewa na Makumbusho ya Taifa ya Kenya, Makumbusho ya Lamu.

**creative
industries
fund NL**

**AFRICAN
architecture
MATTERS**

